

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. 070-11.98.43

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

MAART 1960
9e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E .

HUMANISTISCH VERBOND.

Landdag Gewest Gelderland	Blz. 33
Studiedagen	" 33
Derde Lustrum	" 33
Benoemingen	" 33
Bescherming Burgerbevolking	" 33
De Volkstelling 1960	" 33/34
Ds. Kalf bij de Humanisten	" 34

HUMANITAS.

Nieuwe afdelingen van Humanitas	" 34
Benoemingen	" 34
Functionaris voor Zuidelijke provincies	" 35
Internationale contacten en samenwerking	" 35
Afdeling Amsterdam van Humanitas	" 35
Collecten voor kinderbescherming	" 35
Bejaardenzorg	" 35
Gezinsvoogdij	" 35/36
Reclassering	" 36
Kaderorgaan "Humanitas"	" 36

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Nieuwe Statuten	" 37
Nieuw orgaan	" 37
De Algemene Leden Vergadering	" 37
Gemeenschappen	" 37

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Zomerkampen	" 37
-------------	------

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

SVHG-vertegenwoordiging bij het Humanistisch Verbond	" 37
Afdelingsnieuws	" 38

STICHTING BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN.

Bureau te Leiden	" 38
------------------	------

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Nieuw vormingscentrum	" 38
-----------------------	------

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Afdelingsnieuws	" 38/39
"Vernieuwing"	" 39

RADIO-LEZINGEN.

Lezingen in de maand maart voor de VARA

Blz. 39

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 39/40/
41

INTERNATIONAAL NIEUWS.

International Humanist and Ethical Union (IHEU)

" 41

België

" 41/42

Prof. Dr. G. Stuiveling voor Humanistische uitzending van
de Belgische Televisie

" 42

Studiekring Vrij Onderzoek van de Vrije Universiteit van
Brussel

" 42

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

Minister Visser en het Humanisme (Het Vrije Volk)

" 42/43

(Het Haarlems Dagblad)

" 43/44

Sociale Academie in Friesland

(Ingezonden stuk van Humanitas in Het Vrije Volk)

" 44/45

Subsidie voor het Humanistisch Thuisfront in de Raad van
De Lier (Trouw)

" 45

Ds. Kalf over het Humanisme (De Rotterdammer)

" 46/47

Kruisheer Francino over Humanisme (Het Nieuwsblad van het
Zuiden)

" 47

Forumgesprek van Gemeenschap Vlaardingen van het Humanis-
tisch Verbond over Pacifisme (Het Vrije Volk)

" 47/48/
49

Humanistische rubrieken

(Het Parool)

" 49

(De Gelderlander)

" 49/50/
51/52

HUMANISTISCH VERBOND

Landdag Gewest Gelderland.

Evenals dit het geval is geweest in 1958 en 1959, zal ook dit jaar door een gewest een landdag worden belegd. Deze voor de leden van het Verbond aantrekkelijke bijeenkomst zal plaats vinden op 26 mei (Hemelvaartsdag) in Wageningen. Het programma bevat o.a. bezoeken aan de instituten van de Landbouwhogeschool.

Studiedagen.

Behalve het gewest Utrecht (zie vorig nummer) komen nu ook andere gewestbesturen met berichten over te houden studiedagen. Friesland belegt er een op zondag 27 maart in het studiecentrum te Olterterp bij Drachten. Het onderwerp is hier "Verborgene verleiders" en de inleider, de Heer Koppenberg uit Amsterdam.

Op dezelfde dag komt Gelderland bijeen in Arnhem, waar Dr. Rutgers het onderwerp Atheïsme - Humanisme - Theïsme zal inleiden.

Het gewest Zuid-Holland-Zuid houdt op 13 maart in Rotterdam zijn studiedag met als onderwerp: "De jeugd in de grote stad, nu en in de toekomst". Het wordt ingeleid door een gesprek tussen Mej. Mr. J.C. Hudig, kinderrecht. De Heer K. van Driel, pedagoog, de Heer Grünfeld, socioloog en de Heer J. van Renswoude, onderwijzer.

Derde Lustrum.

In februari 1961 bestaat het Verbond 15 jaar. Zonder hier nu nadrukkelijk de aandacht op te vestigen, meent het hoofdbestuur toch dat aan dit feit niet stilzwijgend voorbijgegaan mag worden. Plannen worden uitgewerkt voor een extra-nummer van "Mens en Wereld" en het beleggen van een viertal bijeenkomsten met een enigszins demonstratief karakter.

Benoemingen.

Tot derde bezoldigd raadsman voor de arbeiderskampen werd benoemd de Heer C.J. van der Hulle te Zierikzee, tot op heden vrijwillig raadsman. Deze benoeming was nodig in verband met de uitbreiding van de werkzaamheden tengevolge van de Delta-werken.

Het hoofdbestuur hechtte goedkeuring aan de benoeming van de Heer P. Lanstra te Dordrecht als vrijwillig geestelijk raadsman voor de arbeiderskampen. Eveneens werd goedgekeurd de benoeming van de Heer B. Lageman te Zwolle voor dezelfde functie in de Inrichtingen van Justitie.

Bescherming Burgerbevolking.

Als gevolg van een verzoek van deze organisatie in Amsterdam werden tot plaatselijk geestelijk raadsman voor deze dienst benoemd de Heren: D.J.J. Blik; W. Francis; F.P. Opperdoes; H. Stokvis; A. Vermeulen en J.G. Worst; allen te Amsterdam.

De Volkstelling 1960.

In het orgaan voor de functionarissen van het Humanistisch Verbond "Kader" van januari-februari 1960 is van de hand van de secretaris van het Hoofdbestuur van het Verbond, de Heer B.J. Max een artikel verschenen over

de Volkstelling 1960, speciaal over de vragen op het enquêteformulier betreffende het al of niet behoren tot een kerkgenootschap.

De schrijver vertelt iets over de vraag naar het behoren tot een kerkgenootschap of kerkelijke gemeenschap, welke op het formulier voorkomt met de toelichting en de geschiedenis van deze vraag, zoals die blijkt uit de telformulieren van enkele volkstellingen uit het verleden. Verder behandelt de schrijver de vraag of en hoe het Humanistisch Verbond zijn medewerking kan verlenen opdat de vragen betreffende het al of niet behoren tot een godsdienstige gezindte zo zuiver mogelijk worden beantwoord.

Ds. Kalf bij de Humanisten.

De Gemeenschap Haarlem heeft Ds. Kalf, een bekend spreker in Protestantse kringen over het Humanisme, uitgenodigd tot een openbare discussie. Dit deelden wij reeds in het vorige nummer mede. Thans wordt ons vanwege de Gemeenschap Haarlem nog medegedeeld, dat de discussie heeft plaats gehad, n.l. met de Heer Ehrbecker, die het Humanistische standpunt verdedigde. Ds. Kalf had de uitnodiging, zo wordt ons medegedeeld, grif aanvaard. De discussie zelf verliep in een bijzonder prettige sfeer. De discussianten bleken elkaar in elkaars overtuiging volkomen te kunnen eerbiedigen, het knelpunt lag hoofdzakelijk hierin, dat het voor Ds. Kalf moeilijk aanvaardbaar leek, dat Humanisten met hun overtuiging even gelukkig zouden kunnen leven als Ds. Kalf met zijn overtuiging. Ds. Kalf zei verder niets beledigends te bedoelen met de aanduiding: vijand op pantoffels, zoals hij blijkens zijn lezingen de Humanisten vaak pleegt te betitelen. Deze aanduiding houdt volgens Ds. Kalf in dat de Humanisten gebruik maken van beschaafde methoden. Maar Ds. Kalf betreurde wel dat het Humanistisch Verbond bestaat omdat het naar zijn mening het proces van ontkorkelijking zal bevorderen.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"HUMANITAS"

Nieuwe afdelingen van Humanitas.

Opgericht werden per 1 februari 1960 de afdelingen Grouw en Zwijndrecht.

De zaak van de (Friese) Sociale Academie in Leeuwarden (schoolstrijd in Friesland, zie decemberopgave).

Zie hiervoor de Rubriek "Van Alle Kanten".

Benoemingen.

Mevr. T.Y. Hobma-Glastra is bij de afdeling Amsterdam van Humanitas aangesteld tot maatschappelijk werkster bij de gerepatriceerdenzorg.

Mevr. J.H. Steenberghe is voor het alg.maatschappelijk werk te Amsterdam aangesteld als vervangster van Mej. A. Wilde, die de dienst van Humanitas heeft verlaten.

Het bestuur van de afdeling Den Haag heeft Mevrouw J.G. Weber-Hueting als tweede maatschappelijk werkster aangesteld.

Functionaris voor Zuidelijke provincies.

Het hoofdbestuur van Humanitas heeft besloten een maatschappelijk werkadviseur in Noord-Brabant en Zeeland aan te stellen. Een oproep voor sollicitanten naar deze functie is reeds in de vakbladen verschenen.

Internationale contacten en samenwerking.

Het bestuur van Humanitas heeft in principe besloten toe te treden tot de "International Council of Homehelp Services" (Gezinsverzorging).

Afdeling Amsterdam van Humanitas.

De Heer J.A. Rengelink, voorzitter van de afdeling Amsterdam van Humanitas is voor één jaar naar de Antillen vertrokken. Zijn functie bij Humanitas wordt waargenomen door de voorzitter van het district West van de afdeling Amsterdam, de Heer D. van Laar.

Collecten voor kinderbescherming.

Sinds een vijftal jaren wordt onder de naam Sakorcollecte (Sakor = Samenwerkende kinderbeschermingsorganisaties), jaarlijks een openbare geldinzameling georganiseerd ten behoeve van een aantal algemene en protestants-christelijke kinderbeschermingsorganisaties. Het heeft in verschillende kringen nogal wat wrevel gewekt, dat deze collecte plaats vond min of meer onder het mom van te zijn een collecte waaraan alle Nederlandse kinderbeschermingsorganisaties meewerkten. Van verschillende kanten - ook van Humanitas zijde - is er op aangedrongen, dat òf de naam en de wijze van propagandavoe-ring veranderd zou worden òf de collecte tot een werkelijk nationale kinderbeschermingscollecte zou worden gemaakt. Dit laatste is thans gebeurd. Er is een nieuw bestuur gevormd, waarin namens Humanitas zitting hebben T. van Grootheest (dagelijks bestuur) en J. Landman.

Eén van de eerste taken van het bestuur zal - naast de landelijke organisatie van de collecte - het opstellen van een verdeelsleutel zijn, een nog niet zo gemakkelijke zaak. Het is in ieder geval de bedoeling, dat niet alleen het aantal kinderen in inrichtingen, maar ook het aantal gezinsvoogdijpupillen in aanmerking zal worden gebracht. Vermoedelijk zal binnenkort in vele gemeenten een beroep op alle organisaties om medewerking voor de collecte worden gedaan.

Bejaardenzorg.

De afdeling Dordrecht van Humanitas heeft behalve cultureel bejaardenwerk voor 1960 ook vacaties voor bejaarden op het werkprogramma staan. Er staan reeds vier vacantieweken genoteerd en de verwachting is dat er nog meer bij zullen komen.

Gezinsvoogdij.

Als vervolg op de in 1959 door de landelijke sectie kinderbescherming gehouden studieconferentie over de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers in het gezinsvoogdij- en vrij patronaatswerk, heeft genoemde sectie een reeks groepsbesprekingen met 8 beroepskrachten en 8 vrijwillige medewerkers georganiseerd. Het doel van deze besprekingen, die onder leiding zullen staan van Mej. dra. E. Goubitz, medewerkster van het Bureau voor Groepspsychologie te Amsterdam, is uit de praktijk van het werk en uit de werkervaringen der deelnemers, gegevens te verkrijgen, die inzichten kunnen opleveren omtrent de eigen mogelijkheden van vrijwillige (niet-opgeleide)

medewerkers, op grond waarvan dan tevens bepaalde conclusies kunnen worden getrokken met betrekking tot de samenwerking van vrijwilligers en beroeps-krachten, alsmede met betrekking tot verdere trainingsmogelijkheden van vrij-
willigers.

De besprekingen worden gedurende maart, april en mei a.s. gehouden. De resultaten zullen daarna in een rapport verschijnen.

Reclassering.

De landelijke sectie reclassering organiseert in maart, april en mei in samenwerking met de Gewestelijke Centra van Humanitas, een serie regionale conferenties voor reclasseringsmedewerkers volgens het volgende rooster:

op 26 maart te Groningen in Restaurant Bleker, met als inleider Prof. Mr. W.F.C. van Hattum, rechter te 's-Gravenhage en de Heer C.J.F. van Veen als conferentie-leider. Het onderwerp te Groningen is: "Straf en Vergelding"; aantal deelnemers ongeveer 40.

Daarna staan nog de volgende regionale conferenties op het pro-gramma:

Op 9 april te Deventer in "Het Hoekhuis" met als inleider Drs. N. Boeken, directeur van het Centraal Bureau van het Ned. Genootschap tot Reclassering en als conferentie-leider C.J. Verwaal.

Op 23 april te 's-Hertogenbosch in "De Postzegel" met als inleider J.W. Verwoerd, secr. reclasseringscommissie bij de jeugdgevangenis te Zutphen en als conferentie-leider L. Kiestra.

Op 14 mei te Amsterdam in "Moderne" met Prof. W.F.C. van Hattum als inleider en C.J.F. van Veen als conferentie-leider.

Op 7 mei te Rotterdam in het kantoor van "Humanitas" met Dr. J. v.d. Grient, hoofd afd. Regiem Gevangeniswezen te 's-Gravenhage als inleider en K. Buitenman als conferentie-leider.

Bij de organisatie van deze vormingsbijeenkomsten wordt een begin gemaakt met het ook op dit gebied inschakelen van de jonge gewestelijke centra van Humanitas, met als uiteindelijk doel het zo zelfstandig mogelijk functioneren van deze organen, vooral als zij over een bezoldigd functionaris gaan be-schikken, hetgeen nu reeds het geval is in Drente, Noord-Holland, Zuid-Holland en Overijsel.

Kaderorgaan "Humanitas".

Het kaderorgaan "Humanitas" heeft in zijn februarinum-
mer de volgende ar-
tikelen opgenomen:

N.F.A. de Graan	:	Het beroepsgeheim van de maatschappelijk werker.
Mej. L. Lopes Dias	:	Bespreking van "Verbondenheid" door L.J. Dijkers.
Mej. L. Hijmans	:	Probleemgebied en sociaal beleid.
N.F.A. de Graan	:	De opleiding tot bejaardenhelpster.
Mej. Ch. Loen	:	Maatschappelijk werk op zee (interview).
L.J. Dijkers	:	Moet een gezinsvoogd rapporteren?
Mej. A. Stoppendaal	:	Gezinsvoogdij in de praktijk.

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Nieuwe Statuten.

De nieuwe Statuten en het Huishoudelijk Reglement zijn inmiddels door het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond goedgekeurd; de eerste activiteiten, waaruit de reorganisatie blijkt, hebben reeds plaats gevonden. Op 31 januari kwam voor de eerste maal de Raad van Voorzitters bijeen; er werd o.m. gepraat over het werk in de gemeenschappen en over propaganda. Verscheidene praktische moeilijkheden konden door dit overleg worden opgelost. Het was een hoopvol begin; als de Raad op deze manier kan blijven werken, is er een belangrijke stimulans voor het werk in de gemeenschappen van te verwachten en zal de samenbindende werking in landelijk opzicht bijzonder groot zijn.

Nieuw orgaan.

Voorts verscheen het eerste nummer van "Mededelingen-HJG", dit keer 12 folio-pagina's. Het grootste deel van dit nummer is gebruikt voor de jaarverslagen, die op de 1e Algemene Leden Vergadering (27-28 februari te De Lage Vuursche) werden behandeld.

De Algemene Leden Vergadering.

Op deze vergadering kwam niet, zoals abusievelijk in het februari-nummer werd vermeld, de reorganisatie aan de orde - dit gebeurde zoals bekend op de Buitengewone Algemene Vergadering op 12 en 13 december jl. -; het was een gewone huishoudelijke vergadering die echter een bijzonder karakter kreeg door de lezing van Dr. Westhoff op zaterdag over: "De mens en het biologisch evenwicht in de natuur".

Gemeenschappen.

Nu er weer een gemeenschap in Den Haag is opgericht bestaat de HJG uit 9 gemeenschappen: Groningen - Assen - Apeldoorn - Utrecht - Eindhoven - Rotterdam - Den Haag - Haarlem en Amsterdam.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Zomerkampen.

De HJB heeft de volgende plannen voor de zomerkampen:

- 20 - 30 juli : een half vast - half trekkamp op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden.
- 20 - 27 augustus : een "traditioneel" kamp, waarschijnlijk op Texel.

Nadere inlichtingen bij: Aart Coert, Anreperstraat 113-A, Assen.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

SVHG-vertegenwoordiging bij het Humanistisch Verbond.

De SVHG-vertegenwoordiging bij het Humanistisch Verbond is door J. Boesjes overgedragen aan E. Hommes.

Afdelingsnieuws.

Op een afdelingsweekend van Amsterdam heeft Prof. Kistenmaker gesproken over de nieuwe ontwikkeling van de natuurwetenschap, en de Heer Viruly over A. de Saint-Exupéry. Verder verdiept men zich in "Sartre als literator" en zal de Heer Luyendijk (N.R.C.) het onderwerp: "Ontwapening : ernst of spel" behandelen.

In Delft houdt de Heer Hugenholtz een lezing: "De tijd als structuur-principe van het menselijk bestaan", een filosofisch onderwerp dat ook in een boek van zijn hand wordt toegelicht.

Leiden bereidt een Leids-Delfts afdelingsweekend voor (30 april - 1 mei) over Joodse cultuur.

De afdeling Groningen, 25 leden sterk, houdt een dispuut, samen met de V.C.S.B., waar de punten van overeenstemming groot blijken.

De Heer Brandenburg heeft een lezing gehouden: "Biedt het Humanisme een optimistische toekomstverwachting"; de Heer A. Hoekstra beschouwt in een koffietafelpraatje "Pacifisme en Humanisme", en 16 maart zal pater Visser een lezing houden over de Katholieke sexuele moraal.

-o-

STICHTING BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN.

Bureau te Leiden.

In ons vorig nummer is een abuis geslopen bij de vermelding van de oprichting van het bureau te Leiden.

Als secretaresse stond n.l. vermeld: Mevrouw A. Brouwer-Heybroek. Mevr. Brouwer is echter voorzitter. Secretaris is de Heer L. Esmeyer, Groenhovenstraat 13, Leiden.

Ter vermindering van misverstand zij nog vermeld, dat de Heer Mr. W.B.H.A. Heskes weliswaar juridisch adviseur van het bureau te Leiden is, maar niet tot het vaste team behoort.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Nieuw vormingscentrum.

Het Humanistisch Thuisfront gaat een nieuw vormingscentrum openen te Driebergen. Het gebouw is aangekocht, men verwacht in mei te kunnen starten. Tot dusver hield het vormingscentrum zijn bijeenkomsten in het Humanistisch Conferentie-oord "De Ark" te Nunspeet. In de toekomst zullen deze bijeenkomsten dus niet meer in "De Ark", maar in Driebergen plaats vinden.

Ter administratieve ondersteuning van het vormingswerk is benoemd de Heer G. Veldman, die enige dagen per week zich met dit werk zal belasten.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Afdelingsnieuws.

De kwestie van de subsidie aan bezinningscentra en kerken werd onlangs in een bijeenkomst van de Dordtse H.W.G.-afdeling besproken.

Ook de afdeling Zwolle zal zich binnenkort met dit probleem bezighouden.

Op een vergadering van de afdeling Gouda sprak het H.B.-lid Drs. J. Zwakhals over de verhouding "Levensbeschouwelijke gemeenschap en Staat".

Jaarvergaderingen vonden plaats in een aantal afdelingen, o.a. Amsterdam, Hilversum, Den Haag, Rotterdam en Vlaardingen. Daarbij sprak in Amsterdam de Heer Drs. A. Pais over de overbevolkingsproblemen in ons land en in Hilversum Dra. H. Achttienribbe over de sexuele voorlichting in het gezin.

"Vernieuwing".

De propaganda-actie voor het officiële orgaan van de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A., "Vernieuwing" wordt intussen voortgezet. Tot nog toe leverde deze actie reeds een verhoging van 12% van het aantal abonnees op.

Proefnummers van dit blad worden op verzoek gaarne verstrekt door het Algemeen Secretariaat: Haagweg 210, Leiden.

Inhoud februarinummer "Vernieuwing":

K. Timmerman	:	Oriëntatie van de H.W.G.
K. van Meurs	:	Christelijk Sociale Politiek en de ontwaarding van woorden.
H. Sandberg	:	Engeland en zijn Afrikaanse problemen.
Drs. A. Vermeer	:	De toekomst in spiegelschrift (tekst radiolezing).

-o-

RADIO-LEZINGEN.

Lezingen in de maand maart voor de VARA.

6 maart :	Dr. J.P. van Praag	"Padvindere en betweters".
13 maart :	J. Bijleveld	"Humanisme als levensovertuiging".
20 maart :	Prof. Dr. G. Stui-
ling	"Uit humanistisch oogpunt.
27 maart :	Prof. J.P. Mazure	"Een student over ingenieurs en religie".

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE RADICAL HUMANIST (INDIA) 13-12-1959 - No. 50

Tribute to George Padmore
Marxism - Yesterday and To-day

Richard Wright
Bertram D. Wolfe

20-12-1959 - No. 51

Marxism - Yesterday and To-day
West African Powder Keg

Bertram D. Wolfe
Russell Warren Howe

3- 1-1960 - No. 1

India's Flexible Foreign
Policy

Prem Nath Bazaz

THE RADICAL HUMANIST (INDIA) 3- 1-1960 - No. 1

Drama and Theatre in the
Ascending Effort

Norah Richards

10- 1-1960 - No. 2

The Last of the Righteous
The Crisis in Community
Development
Development of Independence
Movement in Africa

Jean Bloch-Michel

S.K. Dey

L. Erven

THE HUMANIST (ENGLAND) Febr. 1960 - Vol.75
No. 2

John Dewey's Liberal Humanism
Black and White Thinking
The Case against Flogging
Mental Illness in Hungary
Our Task in the 'Sixties
The Novels of a Humanist
A Humanist looks at Buddhism (II)
The Attack on Linguistic
Philosophy
The Parson with a Gun
Book that Changed the World

Patrick Cornford
Israel Berkovitch
George Godwin
S. & V. Leff
G.H. Taylor
Robert Greacen
Ronald Fletcher

Antony Flew
Alan O. Snook
A.D. Cohen

THE HUMANIST (USA) Nov./Dec. - No. 6
1959

Safe Conformity
Zen Buddhism and Creativity
The Yen for Zen
The Behavior of the Gods
The Sacred Sun
Humanism in Belgian Life
The Unscientific Science

Brock Chisholm
Robert Allen Keith
John M. Morris
VK
Kingsley Widmer
George Calingaert
Maurice B. Visscher

THE PLAIN VIEW (ENGLAND) Winter 1959 - Vol.XII
No. 4

Radical Non-cognitivism
Humanism and Metaphysics
idem
idem
A. Legal Layman and the Street
Offences Bill

Timothy J. Cooney
P.H. Nowell-Smith
A.G.N. Flew
Arthur E. Briggs

F.H. Amphetlett
Micklewright

"Socratic Forums", Which Way
Tending?

Gwyn Illtyd Lewis

THE MONTHLY RECORD (ENGLAND) Febr. 1960 - Vol.65
No. 2

The Tortuous Path to Truth
Why Art in a Scientific Age?
Hopes and Fears for 1960
Farah Dibah's Empire

Dr. Maurice Burton
Dr. Helen Rosenau
Archibald Robertson
O. Wolfgang

DIE FREIGEISTIGE AKTION (DEUTSCHLAND)

Febr. 1960

Jahrg. 4 - No. 2

Giordano Bruno
Religion und Christentum

Der unbekannte Niemöller
Christliche Friedenspolitik

Anton Kaiser
Prof. Dr. G. von
Frankenberg
W. Baranowsky
Hugo Nöring

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.====

International Humanist and Ethical Union (IHEU)

Op het tweede congres van de IHEU, dat in 1957 te Londen is gehouden, werd een resolutie aangenomen waarbij de wenselijkheid werd uitgesproken, voorbereidingen te treffen voor de samenstelling van een Humanistisch Manifest. De organisaties welke destijds de IHEU in het leven hadden geroepen, werden verzocht, een concept van zulk een manifest op te stellen. Deze concepten zijn inmiddels gereed gekomen. Het bestuur van de IHEU heeft het nuttig geoordeeld, deze concepten nog niet direct om te werken tot één verklaring, maar alle concepten eerst ter studie in het blad van de IHEU, Information Bulletin, te publiceren. Nieuwe leden van de IHEU zullen zo ook een beter inzicht krijgen in wat er in alle delen van de wereld aan Humanistische overtuigingen en inzichten leeft, dan wanneer de verschillende concepten nu reeds waren samengevoegd.

Het Information Bulletin van januari 1960 bevat nu deze concepten, welke zijn opgesteld door: American Ethical Union, American Humanist Association, het Belgisch Humanistisch Verbond, het Nederlands Humanistisch Verbond, British Ethical Union en Radical Humanist Movement of India. In dit Information Bulletin is tevens opgenomen de verklaring van het eerste congres, dat in 1952 in Amsterdam is gehouden.

B e l g i ë.

Het Parool van 6 februari 1960 gaf in zijn Humanistische rubriek een bespreking van een Belgische brochure. Deze bespreking laten wij hieronder in haar geheel volgen:

" Het Belgisch Humanistisch Verbond heeft een brochure uitgegeven over de onkerkelijkheid in België en speciaal in Vlaanderen. Deze brochure is no. 1 van de reeks "Diogenes Cahiers" en is verkrijgbaar voor f. 2.50, nl. bij Diogenes p.v.b.a. Neirincx, Lange Leemstraat 5, Antwerpen.

De schrijver is Prof. Dr. J. Dhondt, die bij zijn beschouwingen voornamelijk is uitgegaan van twee studies uit de R.K. wereld, te weten: P. Loontjens, Statistieken en beschouwingen over twee belangrijke aspecten van het godsdienstig-zedelijk leven in het bisdom Gent en J. Kerkhofs s.j. Godsdienstpraktijk en sociaal milieu. Voor de Nederlandse lezers is deze brochure vooral zo interessant omdat men bij een onderzoek in België van geheel andere feiten en gegevens moet uitgaan dan bij ons. De principieel doorgevoerde scheiding tussen kerk en staat verbiedt daar nl. evenals in vele andere landen het vragen in statistieken van de overheid naar

godsdienst. Gegevens welke wij aan de volkstelling ontleen over de godsdienst, heeft men in België dus niet.

Verder is het in Vlaanderen zo dat bijna iedereen daar nog gedoopt wordt, trouwt in de kerk en kerkelijk begraven wordt. Er zijn echter vele andere gegevens die duidelijk laten zien dat dit geen maatstaf is voor de kerkelijkheid. Men doet dat "omdat het zo hoort." De Belgische provincie Limburg is, ook volgens de R.K. gegevens de meest kerkelijke provincie. De R.K. geleerden schatten de kerkelijkheid daar op 85 pct gemeten naar het bezoek aan de Hoogmis. In Oost Vlaanderen zou dit cijfer 55 zijn. Volgens Prof. Dhondt zou het in beide gevallen 5 pct lager moeten zijn. De grens tussen kerkelijk en onkerkelijk ligt niet tussen Noord en Zuid, maar tussen Oost en West, hoe westelijker in België hoe minder kerkelijk. Prof. Dhondt ziet in Europa een "Katholiek eiland" dat gevormd wordt door Nederlands Limburg en Noord-Brabant, Belgisch Limburg en de Rijnstreek. Wat tegen dat eiland aanligt is kerkelijker dan wat er verder vandaan ligt. Zo is Belgisch Luxemburg kerkelijker dan West-Vlaanderen.

Een van Prof. Dhondts conclusies is, dat kerkelijkheid wordt beïnvloed door objectieve factoren, zoals industrialisatie, bevolkingsdichtheid enz. en dat zij zich daarin niet onderscheidt van alle mogelijke andere menselijke gedragingen. Zij is klaarblijkelijk niet van een zo'n verheven karakter en zo door hogere machten geïnspireerd als van kerkelijke zijde wel eens gemeend wordt, aldus Prof. Dhondt."

Prof. Dr. G. Stuiveling voor Humanistische uitzending van de Belgische Televisie.

Prof. Dr. G. Stuiveling sprak op 13 januari jl. voor de Humanistische uitzending van de Belgische Televisie over Multatuli.

Studiekring Vrij Onderzoek van de Vrije Universiteit van Brussel.

De Studiekring Vrij Onderzoek van de Vrije Universiteit van Brussel belegde een congres op een congres op 26, 27 en 28 februari over het onderwerp: "De houding van de Katholiek en de Vrijdenker in de huidige maatschappij."

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

Minister Visser en het Humanisme (Het Vrije Volk - Haarlems Dagblad).

Onder deze titel gaf de parlamentsredacteur van Het Vrije Volk in de editie van 5 februari van dat blad een korte beschouwing over de bekende kwestie over het studiecentrum militair leiderschap.

Het artikel, voorzover het zich met deze kwestie bezighoudt, laten wij hieronder volgen:

" De liberale minister van Defensie, Ir. Visser, staat op geen "al te beste voet met het humanisme. Als particulier heeft hij "daartoe het volste recht, maar als bewindsman mag hij zich in

"zijn houding tegenover de levensbeschouwelijke richtingen niet
"door eigen voorkeur of afkeer laten leiden. Tot nu toe heeft
"Ir. Visser de indruk gevestigd dat zijn houding tegenover het
"humanisme niet objectief is. De indruk werd gevestigd tijdens
"de behandeling van de defensiebegroting, hij werd versterkt
"tijdens de debatten van donderdag.

" Wanneer thans een dreigende achterstelling van het georga-
"niseerde humanisme door het departement van Defensie geen
"doorgang zal vinden, dan is dat niet te danken aan het tijdige
"ingrijpen van de liberale bewindsman. Integendeel. Het gebeurt
"slechts onder de druk van de Tweede Kamer naar aanleiding van
"vragen van de Heer Evert Vermeer.

" Als minister Visser beschouwd mag worden als een bekeerde
"zondaar, dan sluiten wij ons gaarne aan bij de vreugde over deze
"bekering. Het was ons echter liever geweest, wanneer een
"krachtsinspanning om tot bekering te geraken achterwege had kun-
"nen blijven. Iets waarop we bij het optreden van deze liberale
"minister overigens hadden gerekend.

" Het ging ditmaal om de inschakeling van vormingscentra bij
"cursussen van het Studiecentrum voor Militair Leiderschap.
"Van departementale zijde had men daarvoor alleen zijn oog laten
"vallen op het r.k. Waalheuvel en het protestantse Beukbergen.
"Maar de minister gaat nu, na de vragen van de Heer Vermeer,
"ook onderhandelingen openen met het humanistische vormingscen-
"trum "De Ark".

" Was het niet een verkiezingsleus van de VVD, dat de geeste-
"lijke vrijheid niet veilig zou zijn bij de P.v.d.A., doch uitslui-
"tend bij de liberalen? Wat zegt de VVD dan nu wel van het optre-
"den van Ir. Visser?

" Tijdens de kamerdebatten hebben wij op deze vraag geen ant-
"woord gekregen. De liberalen hielden er zich zorgvuldig buiten.
"Waren zij bang voor een glijpartij op glad ijs?"

Natuurlijk heeft niet alleen Het Vrije Volk over deze kwestie ge-
schreven, maar vrijwel alle bladen, omdat er nu eenmaal vragen waren ge-
steld en deze onder het parlamentsverslag vallen.

Om nu nog een enkel ander geluid te laten horen geven wij hieronder
weer, wat Het Haarlems Dagblad van 16 februari er over schreef:

" Minister Visser en het humanisme.

" De door de voorzitter van de Partij van de Arbeid tot de
"minister van Defensie gerichte vragen hadden ten doel na te
"gaan, of deze bewindsman in verband met genoemd Studiecentrum
"het humanistische vormingscentrum "De Ark" niet ten achter
"stelt. Dat in een over de militaire centra van geestelijke ver-
"zorging in het orgaan "De Onderofficier" handelend artikel nu
"juist niet van "De Ark", doch wel van het katholieke en van
"het protestantse centrum gewaagd was, moest men volgens de
"minister louter aan een misverstand toeschrijven. Heus, er was
"geen sprake van een vooropgezette bedoeling om het humanistisch
"centrum uit te schakelen. Intussen bleek, mede dank zij nadere
"vragen, welke de minister te beantwoorden had, dat er wel reeds
"met de beide eerstgenoemde centra onderhandelingen zijn aange-
"vangen, maar nog niet met....het humanistisch vormingscentrum.

"Dit zal nu ook gaan gebeuren, namelijk doordat minister Visser
"het vuur zo na aan de schenen werd gelegd door zijn kritische
"ondervragers, dat hij er niet meer aan kon ontkomen een derge-
"lijke toezegging te doen. Alles te samen was het heel duidelijk,
"dat deze bewindsman van liberalen huize, anders dan men van zo
"iemand zou mogen verwachten, niet van huis uit vertrouwd is met
"het inzicht, dat principieel humanisten, ook in een aangelegen-
"heid als waarom het bij de vragen van de Heer Vermeer ging, op
"een gelijke voet met andere geestelijke richtingen en stromingen
"behandeld moeten worden. Enfin, in dit geval heeft de toepas-
"sing van het vragenrecht tenslotte enige opbouwende tevens op-
"voedkundige uitwerking gehad."

-0-

Sociale Academie in Friesland. (Ingezonden stuk van Humanitas in Het Vrije Volk).

Over de oprichting van een Sociale Academie in Friesland is al het een en ander gepubliceerd. Het Vrije Volk van 18 januari j.l. plaatste het volgende stuk, ingezonden door het Gewestelijk Centrum Friesland van Humanitas:

" Humanitas blijft voor samenwerking ondanks alle bedenkingen.

" De oprichting van een Academie voor Maatschappelijk Werk
"in Friesland heeft heel wat stof doen opwaaien. De lezers
"kennen het verloop van de zaak uit de pers, die er veel aan-
"dacht aan heeft gewijd en een constructieve bijdrage geleverd.
"Er komt nu - dat mag althans gehoopt worden - een school, die
"met enige goede wil door ieder geaccepteerd kan worden.

" De wil tot samenwerking heeft het gewonnen van de apart-
"heidspolitiek. Dit danken wij vooral aan de activiteiten van
"de commissaris der Koningin, Mr. H.P. Linthorst Homan, die
"beide partijen tot een gesprek wist te bewegen, en aan het in
"beide groepen levende besef, dat samenbundeling van krachten
"voor Friesland bittere noodzaak is.

" In het bestuur van de Stichting wordt plaats ingeruimd
"voor vertegenwoordigers van algemene instellingen, waaronder
"de Stichting Friesland voor Maatschappelijk Werk. Dit stemt
"tot grote voldoening.

" Vraagt men of deze voldoening voor ons, mensen van Huma-
"nitas, onvermengd is, dan moet het antwoord ontkennend lui-
"den. Er zijn enkele dingen die ons dwars zitten.

" Ten eerste is daar het verwijt van "dwarsdrijverij", waarvan
"Ds. Hoekstra allen beschuldigde die het waagden een protest
"te laten horen tegen versnippering die het tot stand komen
"van een academie in de waagschaal stelde. Dit is wel de
"zaak op zijn kop zetten: eerst bewust een grote volksgroep
"buiten beraad houden, voor een voldongen feit plaatsen, en
"daarna, als mensen uit deze volksgroep vragen te mogen mee-
"doen omdat hun deze zaak ook ter harte gaat, deze mensen uit-
"maken voor dwarsdrijvers.

" In de tweede plaats steekt ons het feit, dat wij, van Huma-
"nitas, alleen maar door een achterdeur in de nieuwe stichting

"kunnen worden toegelaten. Wij zijn een vereniging voor maatschappelijk werk en verrichten maatschappelijk werk in Friesland naar ons beste weten en kunnen. Weliswaar is ons leden-tal nog klein, maar niet kleiner dan van verschillende kerkgenootschappen die door de voordeur werden binnengelaten.

" Wat is dat toch voor een benepen gedoe en waarvoor ziet men ons aan? Wij moeten aannemen, dat het sociale bewogenheid is die de initiatiefnemers drijft. Waarom verheugt men zich niet als ook andere zich van hun verantwoordelijkheid bewust worden, maar schuwt men ons?

" Wij hebben waardering voor het vele en goede, dat op het gebied van het maatschappelijk werk van kerkelijke zijde wordt verricht. Kan men deze waardering niet opbrengen voor het nog weinige, maar niet minder goede dat door Humanitas ver-richt wordt? Waar hebben wij dat aan verdiend?

" Wij menen verplicht te zijn onze bedenkingen in de openbaarheid te brengen. Dat neemt echter niet weg, dat wij, met onze bescheiden krachten, het Stichtingsbestuur zullen steunen om zo de gewenste academie tot stand te brengen."

-0-

Subsidie voor het Humanistisch Thuisfront in de Raad van De Lier (Trouw).

Subsidie voor het Humanistisch Thuisfront was een onderwerp van bespreking in de Gemeenteraad van De Lier. Trouw van 4 februari deelt het volgende erover mee. (De zinsnede over een R.K. tehuis in De Lier is ons niet duidelijk, waarschijnlijk is hier een zetfout in het spel).

" Het verzoek van het Humanistisch Thuisfront om subsidie voor 1960 werd door de raad op voorstel van B. & W. niet ingewilligd. Het gemeentebestuur argumenteerde met het volgende: de overheid kan het Humanistisch Thuisfront uit principieel oogpunt niet steunen, het aantal militaire tehuizen van deze richting bedraagt in heel het land slechts drie en onder de inwoners van De Lier zijn zeer weinig voorstanders van dit thuisfront.

" De Heer H. van Loenen (P.v.d.A.) vroeg het gemeentebestuur of naar dit alles een onderzoek was ingesteld. Zo dit niet het geval was verzocht hij om intrekking van het voorstel. Is wel een onderzoek ingesteld, dan verzocht hij wel subsidie te verlenen. De voorzitter deelde mede dat geen onderzoek was ingesteld, waarop de Heer Van Loenen zeide op te komen voor de enkeling. De soldaten, zo argumenteerde hij komen juist veel naar de humanistische militaire tehuizen. Hij zei zelfs dat als er in De Lier een r.k. militair tehuis zou komen de soldaten daar allemaal heen zouden gaan.

" De Heer J. van de Laar (KVP) meende toch te moeten opmerken dat er niet geijverd moet worden voor humanistische tehuizen, omdat deze humanisten denkwijzen lanceren die voor de christenmens onaanvaardbaar zijn. De tehuizen moeten juist het eeuwig leven van de soldaat beogen. Hier kan dus geen subsidie verleend worden. Wethouder Van Dijk meende nog te moeten opmerken dat het Humanistisch Thuisfront in nauw verband staat met het Humanistisch Verbond, dat grondstellingen lanceert die niet aanvaardbaar geacht kunnen worden. Hij vond dat men elkaar in De Lier voldoende kent om te weten of er humanisten zijn of niet."

Ds. Kalf over het humanisme (De Rotterdammer).

Volgens De Rotterdammer van 30 januari 1960 hield Ds. Kalf in Oud-Beijerland zijn bekende lezing. De Rotterdammer geeft daarvan het volgende verslag:

" De vijand op pantoffels.

" Over dit onderwerp hield Ds. H.S.J. Kalf van Bennebroek "een lezing voor de afdeling Oud-Beijerland van de N.C.V.B. "Een vijand, aldus spreker, onhoorbaar, onzichtbaar, dat is "het humanisme, de geestesgesteldheid der toekomst. De huma- "nisten maken grote propaganda; hun getal groeit met de dag. "Deze mensen zijn waard dat met hen gesproken wordt; ze hebben "een ziel te verliezen.

" De humanist wil geen zending bedrijven bij Christenen. Het "blijkt echter dat verbroedering funest is voor het geloof; een "compromis is de doodsteek voor de kerk, daar het Humanistisch "Verbond 's zondags neutrale lezingen in de plaats schuift van "de kerkgang.

" Het humanisme tracht ook, door het spoor van Unesco te vol- "gen, contact te leggen met de ontwikkelde Oosterling, wien de "dienst der afgoden niets meer zegt, en die door de Westerling "weinig of niets van de Drieënige God vernomen heeft. Het laat "de vraag of God bestaat onbeslist; belangrijker vindt het de "menselijke waarden.

" Het humanisme laat de eerste tafel der Goddelijke Wet weg en "verandert de eis: "Hebt Uw naaste lief als Uzelf" in het: "Heb "de naaste lief, omdat hij een mens is als jij". Dat is egoïsme "in vergrote vorm.

" Zonder liefde tot God te hebben, bestaat geen naastenliefde; "het omgekeerde evenmin.

" Vóór 1940 trachtte "De Dageraad", in het spoor van Karl "Marx, de mens van de kerk weg te halen, alles herleidend tot "de stof en de kracht.

" Na de oorlog is de grote massa zo vervreemd van het Chris- "telijk geloof, dat dit niet meer nodig is.

" Men heeft gezien, dat waar het Marxisme in praktijk ge- "bracht wordt, de mens niet vrij is; geen vrijheid van godsdienst; "geen democratische rechten.

" Nu verklaren humanisten dat zij, eer het Christendom van de "aarde zal verdwenen zijn, de belangrijkste gedachten daarvan: "barmhartigheid en solidariteit voor de ondergang willen be- "hoeden.

" Maar de kruisdood van Christus, demonstrerend hoe God de "zonde haat; de opstanding van Christus, de levende Voorspreker "vindt men te vernederend.

" De humanist zoekt een eenheid van mensen, over de gehele "wereld, waar men niet met godsdienst wordt lastig gevallen. "Het zelfverzekerde praten over de Bijbel irriteert hem.

" Van de verschillende humanistische verenigingen is het "Humanistisch Verbond wel de grootste. Bovendien zijn duizenden "zonder lid te zijn, het eens met die gedachtengang. De laatste "resten, die bewijzen dat Nederland eens een Christelijke Staat "was, wil men uitwissen. Deze wereld een beetje meer bewoon- "baar te maken, is het gemeenschappelijke doel.

" De kerk van Jezus Christus is tot een strijd geroepen:
"God of geen God. Johannes zag het beest uit de afgrond met
"het getal des mensen.

" De nieuwe hemel met de nieuwe aarde is geen humanistisch
"paradijs: God zal er alles in allen zijn."

-o-

Kruisheer Francino over Humanisme (Het Nieuwsblad van het Zuiden).

Het Nieuwsblad van het Zuiden van 16 februari deelt het volgende mede:

" Zaterdagavond hield H. Francino, kruisheer, voor de cultu-
"rele kring "St. Anna" een lezing over het onderwerp "Kan een
"katholiek humanist zijn?". Spreker begon met een uiteenzetting
"over het humanisme nl.: het volledig tot zijn waarde laten
"komen van alle menselijke vermogens, zodat de mens de volle
"hoogte van zijn mens-zijn bereikt. Dit geldt zowel voor de licha-
"melijke als de geestelijke vermogens van de mens. Bovendien is
"de mens gemeenschapswezen en pas dan zal hij volledig "mens"
"zijn, wanneer hij ook als lid van deze gemeenschap waartoe hij
"behoort, de hem passende plaats inneemt. Door de overheersing
"van de techniek dreigt de menswaarde geschonden te worden.

" Er bestaat groot gevaar, dat de mens meer geleefd wordt
"dan dat hij zelf leeft. Daarbij komt, dat hij bij de steeds toe-
"nemende betekenis van de techniek meer vertrouwen gaat stellen
"in de macht der techniek dan in God. Velen zijn al geworden
"tot een schakeltje in het productieproces en zijn gedegradeerd
"tot een niveau, dat ver ligt beneden de menselijke waardigheid.

" Het Humanistisch Verbond wil voorkomen, dat steeds meer
"mensen een dergelijk bestaan gaan leiden en wil de mens bewust
"maken van de plaats, die hij waardig is in te nemen.

" Maar omdat dit Verbond God uitsluit, onthoudt het aan zijn
"leden het meest waardevolle, wat hem kan opheffen tot een waar-
"diger bestaan. Voor een katholiek is dat onaanvaardbaar. Tot
"slot van zijn lezing concludeerde spreker dat de katholiek,
"die zijn geloof goed beleeft, in die beleving alles vindt wat
"het Humanistisch Verbond wil schenken, maar bovendien nog de
"steun van zijn geloof, dat een hogere waarde geeft aan al zijn
"menselijke handelingen.

" Na de lezing gaf spreker nog gelegenheid tot het stellen van
"van vragen en het voeren van een discussie, waar men een dank-
"baar gebruik van maakte.

" De culturele kring "St. Anna" kan weer terugzien op een zeer
"waardevolle en interessante avond, die er ongetwijfeld toe heeft
"bijgedragen, betreffende dit onderwerp het inzicht te verscher-
"pen."

-o-

Forumgesprek van Gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond
over Pacifisme (Het Vrije Volk).

De gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond organiseer-
de een forumgesprek over pacifisme. Het Vrije Volk van 1 februari geeft
het volgende verslag:

" De gemeenschap Vlaardingen van het Humanistisch Verbond heeft zondag in de bovenzaal van "De Harmonie" een gesprek gehouden over de vraag of pacifisme zin heeft. Dat het een weinig vruchtbaar gesprek is geworden, kan men het actieve bestuur, dat al verschillende malen dergelijke discussies mogelijk heeft gemaakt, bepaald niet verwijten. Het had gezorgd voor twee gezaghebbende figuren waarvan men mocht verwachten, dat zijn hun standpunt klaar en duidelijk konden vertolken, zodat er voor de verschillende uitgangspunten meer begrip zou ontstaan.

" Het was nu echter zo, dat het verschil in benadering een discussie voor een belangrijk deel onmogelijk maakte. Mr. Dr. J. Roethof, 2e voorzitter van het Humanistisch Verbond, kruiste (als we deze beeldspraak mogen gebruiken) de degen met de Heer C. Hauwaart, hoofdbestuurslid van de Pacifistisch Socialistische Partij, die als eerste het woord kreeg.

" In zijn betoog stelde de Heer Hauwaart, dat de pacifisten streven naar het voeren van een reële vredespolitiek. Dat is noodzakelijk, omdat we allemaal wel weten wat oorlog is. Een volgende oorlog, die zijns inziens niet kan worden voorkomen, als we volledig bewapend tegenover elkaar blijven staan, zal niemand overlaten om nog een vrede te kunnen sluiten.

" Als de vernietiging niet totaal zou zijn, dan zal in elk geval de beschaving een heel eind teruggezet zijn en zal men nog heel lang de naweeën voelen. Tegenover het doorgaan met het doen van improductieve uitgaven voor bewapening, waarvoor talloze belangrijke dingen moeten worden opgeofferd, stellen de pacifisten een actieve, scheppende vredespolitiek.

" Het offensieve deel daarvan: in plaats van alles te doen wat de Russen in de kaart speelt, alles doen wat hen de wind uit de zeilen neemt. Deze vredespolitiek omvat ook een defensief gedeelte, nl. "voorbereiding van het weerstaan van een bezetting als die zou komen, met civiele middelen".

" Daarvoor is echter een andere mentaliteit nodig. Als we die civiele verdediging in de jaren 1940 - 1945 hadden gekend, dan zou volgens de Heer Hauwaart "alles anders hebben kunnen lopen. Het had duizenden mensen het leven kunnen redden."

" Verwerpelijk.

" De Heer Roethof bestreed de uitgangspunten van de Heer Hauwaart. Tegenover de pacifistische opvatting volgens welke de bewapening funest is, stelde spreker de vraag of ontwapening niet tot oorlog leidt. Het enige gevolg van de ontwapeningscultus na 1918 is geweest, dat de sterkeren zwak werden en omgekeerd. Een eenzijdige ontwapening is bijzonder verwerpelijk.

" De Heer Roethof meende dat Rusland zeker al een poging tot bezetting had gedaan als het Westen niet zo sterk was geweest. Hij verwees hiervoor naar de ervaringen met Korea, Vietnam en Tsjechoslowakije.

" Een van de tekortkomingen van de pacifisten is, dat zij geen rekening houden met de realiteit. Er is internationaal nog geen rechtsorde, zoals we die in de verschillende staten zien.

" Nationaal zorgen regering, rechterlijke macht en politie voor handhaving van de rechtsorde. Wie de rechtsregels overschrijdt,

"weet dat hij zich straf op de hals haalt. Dat is internatio-
"naal niet het geval. We zullen de nationale bewapening daar-
"om ook niet laten vervallen voor deze rechtsorde gevestigd is.
"Hierbij ontstaan moeilijkheden door de grote verschillen die er
"nog zijn.

" Niet mogelijk.

" De civiele verdediging zoals de Heer Hauwaart die had ge-
"schetst, achtte de Heer Roethof niet mogelijk. Een verandering
"van mentaliteit is een proces van generaties.

" Wat wil men met een dergelijk systeem als onafzienbare mas-
"sa's tegen een klein volk optrekken? Was er in Hongarije in
"1956 plaats voor deze civiele verdediging?

" In tweede instantie gingen beide sprekers nader op hun stel-
"lingen in, waarbij de Heer Hauwaart zijn standpunt over de civiele
"verdediging niet kon waarmaken. Hij geloofde er nl. ook niet in
"dat men dit op korte termijn kan realiseren.

" "Maar," zo zei hij, "daar gaat het niet om. Het moet, omdat
"het niet anders kan."

" Een nader antwoord over het "hoe" van dit alles kwam ech-
"ter niet....."

-0-

Humanistische rubrieken. (Het Parool - De Gelderlander Pers).

Het Parool van 6 februari publiceerde weer zijn Humanistische ru-
briek, welke men in dit blad zo ongeveer om de twee maanden aantreft.

De rubriek omvatte ditmaal ruim drie kolom. Een vrij lang artikel
was gewijd aan de achterstelling van de Humanistische Geestelijke Verzor-
ging in de gevangenissen, vergeleken bij de godsdienstige geestelijke
verzorging. Voorts werden enige cijfers verstrekt over de Humanistische
geestelijke verzorging in de strafgestichten.

De rubriek gaf verder een klein verslag van het 60-jarig jubileum
van The Rationalist Press Association in Engeland. Verder werd iets
verteld over de onderhandelingen tussen de B.B.C. en afgevaardigden uit
de Engelse Humanistische Beweging over Humanistische radio-uitzendingen.
De stand van de Luisterkring werd vermeld. Tenslotte was er nog een be-
spreking van de Belgische brochure over "Onkerkelijkheid in België",
welke in de rubriek Internationaal Nieuws van dit blad is overgenomen.

In De Gelderlander van 22 januari is weer de bekende rubriek
"Buitenkerkelijk Humanisme" verschenen. De schrijver, Pater W. Engelen,
wijdt een beschouwing aan de naamsverandering van Humanitas. Hij zegt
tenslotte:

" Derde Zuil.

" Het besluit van het Humanitas-congres en de hierboven ver-
"melde rede van de voorzitter heeft in kringen van het Humanis-
"tisch Verbond natuurlijk reacties opgeroepen. Er zijn zelfs plaat-
"selijke gemeenschappen van het Verbond, waar alle leden het
"lidmaatschap van Humanitas wilden opzeggen. Dr. J.P. van Praag,
"de Verbondsvoorzitter, is inmiddels aan een artikelenserie in
"Mens en Wereld begonnen, die de gemoederen tot bedaren zal
"trachten te brengen. Zodra de reeks voltooid is, zullen wij in
"deze rubriek daarover nog wel iets zeggen. De veronderstelling

"lijkt gewettigd, dat de discussie over de nieuw ontstane
"situatie voorlopig nog niet aan haar einde is. Het besluit
"van Humanitas moet vele "rechtzinnige" humanisten binnen het
"Humanistisch Verbond pijnlijk hebben verrast. Maar ook in chris-
"telijke kring verdient deze ontwikkeling nauwlettende belang-
"stelling. Het besluit van Humanitas is in feite de formele
"sanctie van een feitelijke ontwikkeling, die zich eigenlijk al
"heeft ingezet bij het allereerste begin. Een soortgelijke ten-
"dens is ook bij het Humanistisch Verbond zelf waar te nemen.
"Ofschoon men er het Nederlandse zuilensysteem (op welk ter-
"rein dan ook) principieel blijft verguizen, zijner, met name
"de laatste tijd, symptonen merkbaar van een groeiende verzoee-
"zing met dit systeem, uit praktische overwegingen.

" De forse gooi, die de Humanitas-voorzitter gedaan heeft
"naar een tweedeling tussen: "Preciezen" (lees: leerstelligen)
"en "rekkelijken" (lees: algemeen humanisten), waarbij de onder-
"verdeling van de "preciezen" in rooms-katholieken en protes-
"tanten uiteraard buiten zijn bereik en diensvolgens buiten zijn
"zorgen valt, komt ons daarom voor als een niet geheel oor-
"spronkelijke aanpassingsmanoeuvre. Zijn verzekering, dat het in
"de bestaande situatie onwezenlijk zou zijn de activiteiten van
"Humanitas óók te gaan richten op protestantse en katholieke
"gezinnen en zijn woordelijk uitgesproken behoefte om in dit op-
"zicht grensconflicten te vermijden, lijken ons een niet mis te
"verstane aanduiding, waar hij de grenzen wil leggen en welke
"zuil hij aan zijn vereniging heeft toebedacht.

" Het gevaar lijkt ons niet denkbeeldig, dat de gedachte van
"een opdeling van het vaderlandse operatieterrein in een katho-
"lieke, een protestantse en een buitenkerkelijke sector door de
"rekkelijke geste van het laatste Humanitas-congres weer een
"tikkeltje méér gemeengoed dreigt te gaan worden in bepaalde
"kringen."

Verder worden enige gegevens verstrekt over het Humanisme in
Amerika.

Voorts bevat de rubriek een stukje over de Luisterkring onder de
titel: "Naar een Humanistische Omroep?" en tenslotte wordt een boek be-
sproken, dat onder de titel: "Baanbrekers van het Humanisme" is ver-
schenen bij de uitgeverij Wever te Franeker. Deze bespreking nemen wij
hier in haar geheel voor U over:

" Onder bovenstaande titel is kortgeleden bij de uitgeverij
"Wever te Franeker een boek verschenen, waarin verschillende
"protestantse auteurs een aantal bekende figuren uit de West-
"europese denkwereld behandelen. Men mag dit werk zien als een
"verdienstelijke poging, om het moderne humanisme historisch
"te benaderen en aldus een dieper inzicht te geven in de ont-
"wikkeling, die het humanisme in de loop van de eeuwen heeft
"doorgemaakt: vanaf het bijbelse humanisme van Erasmus tot het
"post-christelijke humanisme", zoals we dat heden ten dage o.a.
"vinden in het Humanistisch Verbond. Bij alle lof die een der-
"gelijke opzet verdient is het evenwel jammer te moeten consta-
"teren, dat de samenstellers van het werk er niet in geslaagd

"zijn de wordingsgeschiedenis en de achtergrond van het moderne
"humanisme voor de lezers begrijpelijk te maken.

" Achtereenvolgens worden behandeld: Desiderius Erasmus (door
"ds. S.J. Popma), John Locke (dr. J.P.A. Mekkes), Jean Jacques
"Rousseau (dr. J. Waterink), Ludwig Feuerbach en het Humanis-
"tisch Verbond (beide door Prof. dr. S.U. Zuidema). In de keuze
"van deze reeks ligt o.i. de eerste bedenking, die tegen dit
"boek gemaakt kan worden. Terwijl de titel van het boek doet ver-
"wachten, dat de lezer geconfronteerd gaat worden met een aan-
"tal denkers, in wie de ontwikkeling van het humanistische denk-
"en geestesleven evenzovele hoogtepunten heeft bereikt, vinden
"we er een vrij willekeurig gekozen viertal denkers behandeld,
"waarbij men zich onmiddellijk afvraagt, welke overwegingen tot
"juist deze keuze hebben geleid. Waarom bijvoorbeeld niet Des-
"cartes, of Kant, of Marx?

" Waarom geen Bergson, geen Sartre of een van de andere grote
"existentie-filosofen? In de inleiding zegt Prof. Zuidema, dat
"er in de opzet en uitwerking van het boek toch wel enig systeem
"aanwezig is. "In Nederland begonnen, eindigen we ook in Neder-
"land. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor een denker uit
"het Engelse, één uit het Franse, en één uit het Duitse taalge-
"bied". Er blijken zelfs twee systemen door elkaar heen te lopen:
"Verder zochten we naar denkers, die, voorzover zulks niet van
"tevorens onmogelijk moet worden geacht, althans enigermate re-
"presentatief voor een bepaalde eeuw zijn geweest. Zo viel onze
"aandacht op Erasmus voor de zestiende, John Locke voor (het
"einde van) de zeventiende, Rousseau voor de achttiende, Feuer-
"bach voor de negentiende en op de denkbeweging van het Humanis-
"tisch Verbond voor de twintigste eeuw." Merkwaardige criteria -
"één geografisch, één chronologisch - om de ontwikkelingslijn
"van een geestesbeweging te schetsen!

" Geen samenhang.

" Een tweede bezwaar richt zich tegen de verschillende wijze
"van behandelingen van de diverse onderwerpen. Het opstel over
"Erasmus geeft een (overigens zeer verdienstelijke) litteraire
"benadering, de overige drie denkers worden ofwel op wijsgerig-
"analytische wijze (Locke, Feuerbach) ofwel naar hun persoonlijke
"ontwikkelingsgang (Rousseau) beschreven. Geheel buiten dit ver-
"band staat tenslotte het hoofdstuk over het Humanistisch Ver-
"bond, dat niet verder komt dan een weinig positieve kritiek al-
"lereerst op de humanistische levenshouding zelf, en vervolgens
"op datgene, wat twee andere protestantse auteurs, Prof. van
"Ruler en Prof. Kraemer, in eerder verschenen publicaties over
"het Humanistisch Verbond gezegd hebben.

" Protestantse belangstelling.

" Wij hopen een volgende keer nog eens terug te komen op dit
"laatste hoofdstuk, en in verband daarmee ook op de zojuist aan-
"geduide boekjes van Van Ruler en Kraemer. Samen geven zij een
"interessant beeld van de intensieve bezinning, die er momenteel
"in reformatorische kring gaande is rond de problematiek van het
"moderne humanisme. Het hier besproken boek is een poging om tot
"een bredere aanpak van deze bezinning te komen. Hoe weinig ge-
"slaagd ook in zijn concrete uitwerking, het mag als een verblij-

"dend teken gelden, dat ook bij onze protestantse medechristenen
"het buitenkerkelijke humanisme niet alleen onrust heeft gewekt,
"maar ook - mede door die onrust - tot voorwerp is geworden van
"de ruime aandacht, die het ontegenzeggelijk verdient.

" Baanbrekers van het Humanisme, onder redactie van Prof. Dr.
"S.U. Zuidema, Franeker, z.j. (=1959)225 blz. f.12.--."

=====